

Loiset ja lampaat

Ongelmaksi laiduntamisessa muodostuvat usein loiset. Erityisesti karitsoiden suojeleminen loistartunnalta on tärkeää. Suositus on, että karitsat vieroitetaan aina puhtaille laitumille, koska karitsoiden suojeleminen loistartunnalta on tärkeää. Suolistoloistartunnat ovat merkittävä karitsoiden huonon kasvun aiheuttaja ja niiden ehkäisyyn tulisi jokaisella tilalla olla suunnitelma. Useimmat loiset pystyvät talvehtimaan laitumilla ja erityisesti käytettäessä useita vuosia samoja laitumia tartuntapaine kasvaa.

Lampaassa on aina loisia. Loisten aiheuttamien ongelmien esiintyminen riippuu lampaiden terveydestä ja vastustuskyvystä. Loiset voivat aiheuttaa ripulia, laihtumista ja anemiaa.

Laitumella tyypillisesti esiintyviä loisia ovat kokkidialkueläimet, heisimadot, maksamato ja pyörömadot. Loisriskiä torjutaan laidunkierrolla ja oikealla ruokinnalla, joka ylläpitää hyvää terveyttä ja vastustuskykyä. Matolääkkeisiin tartutaan silloin kun analyysit tätä vaatii ja usein ostoeläinten siirtojen yhteydessä. Pysyvillä laitumilla, missä lampaat laiduntavat jatkuvasti, on loispaineen hallinta erityisen haastavaa, joten näillä laitumilla olisi suositeltavaa pitää välivuosia laidunnuksessa. Kahden vuoden tauko puhdistaa laidunta loisista hyvin.



Loisriskien ehkäisy

Loisriski on suurin lämpimänä kesänä, kun sateita tulee runsaasti. Pienin riski on kuivalla säällä, jolloin toukat kuivuvat kasvustoon. Paras tapa suojautua loisilta on siirtää lampaat sateen jälkeen turvalliselle laitumelle. Karitsoilla ei ole vastustuskykyä loisiin, siksi niille pyritäänkin järjestämään puhdas laidunalue, jossa ei edellisenä kesänä ole laidunnettu.

Lammastiloille suositellemme, että laidunnussuunnitelman tehdään valmiiksi edellisenä vuonna. Suunnitelman avulla on helpompi perustaa laidunnuslohkot ja miettiä valmiiksi monen vuoden peltojen käyttö. Loisanalyysien ottaminen pitää olla oikein ajoitettu, että pystytään reagoimaan.

Loisten määrittäminen

Papanäytteet otetaan useimmiten ryhmänäytteinä, mutta ne voidaan ottaa myös yksilönäytteinä. Papanäytteet tulee ottaa vähintään keväällä tai kesällä, silloin kuin on näkyviä oireita. Näytteet pitäisi ottaa alkuviikosta, jos näytteet lähetetään postilla laboratorioon. Kerää tuoretta ulostetta noin ruokalusikallinen omiin pusseihin tai kumihanskaan. Sulje pussit tiiviisti ja poista turha ilma näytteen säilymistä parantamiseksi, tarkista, että pussi ei vuoda. Merkitse pusseihin selkeästi eläimen nimi. Läheteeseen laitetaan omistajan nimi ja näytteenottopäivät. Säilytä näytteet jääkaappilämpötilassa lähetykseen asti (eivät saa jäätyä).

Lampaiden seuranta

Karitsoiden tarkkailuun laitumella on hyvä yhdistää kuntoluokitus. Kun lohkolla käydessä kuntoluokitetaan tietty joukko eläimiä, saadaan kuva eläinten kunnosta laitumella. Kuntoluokitettavat eläimet voi merkitä, jotta ne löytyvät helpommin. Tärkeää olisi kuntoluokitaa aina samat eläimet, jotta muutos tulee ilmi. Karitsoiden painon kehitystä voi seurata myös laidunaikana punnitsemalla karitsat parin viikon välein. Laitumelle voi ottaa henkilöva'an ja punnita karitsan pitämällä sitä sylissä. Tässäkin voi ottaa seurattavaksi muutaman kesyimmän karitsan. Pääasia on, että aina sama yksilö punnitaan, jolloin voi seurata painon muutoksia. Risteytyskaritsoilla päiväkasvun tulisi olla noin 250-300grammaa ja alkuperäisroduilla 200 - 250grammaa. Jos kasvu on vähäisempää, on syytä viedä laitumelle lisärehua sekä tarkastella laidunkierron tehostamismahdollisuuksia. Jos kasvu on pysähtynyt, silloin pitää ottaa loisnäytteet, ja selvittää ongelmat hyvissä ajoin, jotta pystytään reagoimaan.

Teksti: Kaie Ahlskog

[Lammas, vuohi, laama ja alpakka - Ruokavirasto](#)